

Viinapuust saab kauni seinakatte

REIN SANDER

Meile on jõudnud mitu külmakindlat viinapuusorti, mis hoone lõunapoolse seina ääres ilma katmata talvituvad ja enamasti ka vilja kannavad.

Kõige külmakindlam on amuuri viinapuu (*Vitis amurensis*). Oma kodumaal talub ta kuni 40kraadist külma, talle ei ole ka meie talved liiga külmad.

Amuuri viinapuu marjad on aga nii väikesed ja hapud, et neist suurt midagi süüa ei ole. Suurte püstpindade haljastamiseks sobib see tiheda lehestikuga vääntaim aga hästi. Praegu ronib Eestis mööda seinu ju peamiselt metsviinapuu (*Parthenocissus*). Amuuri viinapuu on sellest palju tugevama kasvuga ja püsib ka sügisel kauem haljas.

Tema sügistoon on õrn rohekaskollane. Noortest lehtedest saab teha dolmaad – pisikesi liharulle, mis on mitmes Taiga-Kaukaasia riigis rahvustoit. Lehti võib ka talvevaruks soolata. Sügisene mururiisumine amuuri viinapuu all on aga topelettöö – lehed ja leherootsud varisevad eri ajal.

Tubli ronija

Kui aias on mõni kõrgem laasunud tüvega puu, siis võib lasta amuuri viinapuul selle tüvele ronida. Madalama maja jaoks on ta aga liiga raske koorem. Taim kasvab kiiresti ning võib ehitise täiesti enda alla matta. Selle vastu ei aita muu kui noorte võrsete kärpimine. Suve jooksul tuleb seda teha paar-kolm korda.

Sügisel pärast lehelangust lõigake ära ka suvel kahe silma vahele jäänud pikad üheaastased võrsed. Seda tööd ei maksa jätta kevadeks, sest siis on viinapuudel tugev mahlajooks.

Amuuri viinapuu tihe lehestik sobib hästi suuremate seinapindade katteks.

Viinapuu valkjad õied on omapärase ehitusega. Kroonlehtede tipud on omavahel kuppeljalt kokku kasvanud, õite puhkedes kerkivad kroonlehed veidi üles ja varisevad siis koos.

Amuuri viinapuu on kahekojaline, meie aeda Kubjal on sattunud isas-eksemplarid, mis muidugi marju ei kannu. Aga üldiselt viljub see liik meil harva ja vähe.

Tartus Raadi pargis on amuuri viinapuu roninud kõrgele puuvõradesse, mõnel sügisel võib seal kõrguses näha pisikesi tumesiniseid kobarakesi. Marjad on hapud, kuid Kaug-Idas on nendest tehtud nii mahla kui ka moosi.

Külmakindluselt teine

Enamik Lääne-Euroopa viinamarjasorte on hübriidset päritolu. Nende esivanemate hulgas on Põhja-Ameerika liike – näiteks kallas-viinapuu (*V. riparia*) –, mis teevad nad kahjurikindlamaks.

Meenutagem, et Ameerikast pärit viinapuutäi

Hea mahlamari 'Zilga' ei vaja avamaal talvitumiseks katet.

Amuuri viinapuu isasõied.

hävitas peaaegu täiesti Lääne-Euroopa vanad viinamarjasordid.

Vähem on sordiarretuses hinnatud teist Ameerika viinapuud – põhja-viinapuud (*V. labruska*), mis annab sortidele omapärase muskusemaitse. Mõne meelest on see küll hoopis rohumaitse.

Ometi on meie tingimustes kõige vastupidavamad just põhja-viinapuu hübriidid. Esikohal on nendest kahtlemata Pauls Sukatnieksi aretatud 'Zilga'. Kui on kavas haljastada maja lõunaseina, siis on mõistlik sinna istutada just see sort, mis talvitub ilma igasuguse katteta ja õitseb ka pärast käredate talve.

'Zilga' halli vahakirmega kaetud sinised marjad on suurte seemnetega ja veidi sültja sisuga. Alles päris küpselt muutuvad nad mahlasemaks. Ta on väga hea mahlamari, mida on lihtne kasvatada. Rikkalik saagiaasta oli 2009, läinud suvi oli natuke liiga kuum ja kuiv.

REIN SANDER

